శ్రీ

శృంగార లక్షణము

వేదాంతగ్రంథమాల

శ్రీరస్తు.

శ్రీః శృంగారతిలకము.

ఇది.

మహాకవి కాళిదాస కృతగ్రంథమునకు

సమముగా

బ్రహ్మశ్రీ వేంకటరావు సత్యనారాయణకవులచే

నాంధ్రీకరింపబడి

పార్వతీపురం

హైమవతీముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడినది.

(మొదటికూర్పు 250 ప్రతులు.)

1914.

వెల రు. 0—2—6

ఉపోద్ఘాతము.

సుహృదయులారా!

ఇక్కాలమున స్వభాషాభిమానమున నో, పలువురు గ్రంథరచనలం జేయుచున్నా రో. అట్లైన నాంధ్రకవులు బహువిధములగు సంస్కృతాంధ్రములయం దారితేరి మహాకవిపుంగవులైనను గ్రంథరచనఁ జేసినవారలఁ జెప్పిన మనువుంటనే యీ పాండిత్యము వారికెవ్వరికి లోఁగుచుంటఁజాలవొకదా ? ఇట్టి యర్థముం గలిగించుటయు, „శ్లో॥ కావ్యంయశసేఽర్థకృతే వ్యవహారవిదే శివేతరక్షతయే„ అనుట బట్టి కావ్యమనేకశ్రేయస్సాధనముగా నుండి పూర్వకవులననుసరించిపోవఁదలంచి, శ్లో॥ మునకొక్క పద్యముగా శృంగారతిలకము నాంధ్రీకరించితిమి.

ఇయ్యది, మహాకవి కాళిదాసకృతమని పెద్దలందురు. మఱికొందఱిందలి శ్లోకములు చాలవఱకు బహువిధములుగా నుండుటచే నొకరు రచియించినది కాదం దురు దీని యాథార్థ్యము విమర్శకులకే గోచరమగును. ఎట్లైన నిందలి శ్లోకములు సహృదయుల హృదయముల నాకర్షింపకపోవు. ఈగ్రంథమిటీవల నొరులచే గూడఁ దెనిఁగింపఁబడినట్లు తెలియవచ్చినది. అట్లయిన నిద్దీనివలన ముఖ్యతరమగ నుండదనుతలంపున మూలము గ్రంథపాఠముం జేర్చి గ్రంథముఁ దయముద్రింపిం చి ప్రకటింపఁబూనితిమి. కించిత్కాలముగుటుంబట్టియు నాంధ్రీకరించుటలో మాకు దిగు పరిశ్రమపరియత్నంబగుటం జేసి యుక్తిపాత్రమున

ఉ॥ తప్పులు గల్గెనేని విడి • తల్లజులార! మమ్ము సహించియో!
చెప్పిననైన వానిసరి • చూచెదు భారము మీదియట్లుగా!
కొప్పులచోట లాముమది • నేర్వక తప్పులటంచు బన్నులన్ ।
చెప్పక మున్న కేంచుటకు • చేతులు మోడ్చెద మెల్లకేళులన్

చ॥ అరయఁగ శబ్దశాస్త్రమును • సాంతముగాఁ బఠియించితేమొ యొంతయున్ ।
గురుకులవాసముం జలిపి • కూర్చినవారికి విద్యనందునన్ ।
స్మరసులు గల్గువందురువ • శిష్టులు జాడిరి వ్యాఖ్యలైనవూ ।
యిరువురికబ్బె మందనఁగ • నుతి, గుణావళి నేఁగ్రహింపుడీ

తే 2-8-1913. | ఇట్లు
ఉషలాం | సత్కవివిధేయులు
వేంకటరామనారాయణకవులు

ఇష్టదేవతాప్రార్థనాదికము

ఉ॥ శ్రీవనితావిభుండొసఁగ • శేషధరించుయముల గల్గయుంచుఁగాన్।
పార్వతివిలాసిని త్రిపురలు • గాదిదేవి శుభమూర్తిద్వయం।
శ్రీవహించుకొనుచుండదని • హింసకుమారయుగమ్ము లబ్బలు।
గ్రావనతాత్మయైనదియు • వర్గముఁగృష్ణునిఁగొల్తుమాత్మలోన్॥

ఉ॥ శ్రీవధువక్షమందుఁగల • శ్రీకైటభారి సుధాకరబింబమున్
భావముగాంచుచున్నయపుడు • ఫాలతిరిపీమాతుకయుంటదిరపంచ।
ధ్యానముగాంచి పాపరహితుండను • పిదప పృథ్వీశ్వరుఁడుగఁ।
సేవలలిత్పువిందిదకు • నిత్యము గొల్చెదమిష్టసిద్ధికై॥ 2

చ॥ వినుతినిముమ్మంతలేకమరు • వేల్పులప్రాతిరంగాది ... తి।
గనతములఁజేటుకల్లమిక • రాలుగ నమునింపునింపున।
ల్లసద్భక్తిలోఁజెప్పుడుహి • తాత్మనమాగురుఁగొల్తుమల్ల హా।
స్తుపరనపాముకొదకుల • వాయుజసూక్ష్యానినన్న పార్యునిన్॥ 3

చ॥ పరిపదముందుఁగద్దెపై • వంటనుసాదిరిపేశలత్వమున్।
కృతిపులునందనీయుతియు • నవ్వనిబ్బముదంచుఁగల్గవా।
యతులగుణాంబురాశిగాని • యాడెదమజ్జ్వలనర్యశాస్త్రిసం।
గతరమణీయగ్రంథరచ • నాసుని కాగనికాళిదాసునిన్॥ 4

సీ॥ వంశధారానదీ • పార్శ్వప్రదేశంబు కాయముగాగ్రహము జన్మ • భూమిమాకు।
అనుపమశ్రీసోమ • యాజికామయుపస్త్రింతిపదిమ తొలుఁ • పితలుమాకు।
అనఘులౌసర్వల • క్ష్మమాంబికా శాంతమమాంబలు ప్రియమూర్తి • దేవతలుగా కు।
సామవేదకులాబ్ధి • చంద్రులన్నపశాస్త్రిలకులం కులైనదే • శికులుమాకు।
తే॥గీ॥ వరిశివగఁజెల్లిపేరు • వంశజాలము।
మాన్యశాండిల్యకామ • హానిగోత్రి
జాలము వెలనాటిభూమిదే • వులముయమ్ము
ధరసేసెంకటరామన • ధ్యాకవులంచు॥

శ్రీ:

ఓంనమ శ్శ్రీకంఠనాథాయై.

కృతిపత్యాశీర్వాదము

శా॥ శ్రీకంఠాత్మసుతప్రమోదమలరన్ • నేత్రోత్పలస్ఫారముల్
మింటంచన్ముసిపల్కి తిల్కిమిడల • కృష్ణాశిశుల్ చేయుచున్
శేషామ్నాంచితగానసంభావిత • స్వైరానందాబ్ధిసంధుడై
తాకాంతావరుఁడోయు మిమ్ముకృపతో • సీ • తారామరాయాగ్రణిన్
క॥ శ్రీయుతుఁడవనిశము శ్రీయుతుఁ
డై యుత శ్రీవీరభద్ర • సీతారామా
రాయకవి తరిగాజితరా
ధేయున్ గృతిరామసత్స • శీజనగేయున్॥
సీ॥ తనప్రితాసాగ్ని శా • త్రివమ్మునిరీక్ష్యమై, మిహిరద్యుతులనొడ • మెఱపింప
తవయశోవల్లివి • తానముదిక్కు,లను విరాజిల్ల శాంభ • సమరిరింప
తవకృపాన్విష్ణుడు • విసరుతదీన వ,సాధ్వి మున్నాధార • లగుడువంత
వరలు మాన్యులవిర • భద్రశ్రీసీతారామ,రాయ కవిత్వశా • లెయుఁ జెలమ
తే॥ గీ॥ జాతువర్ణాంగసర్వల • శుభసమేత
మైనయూకృతికన్యకా • తనిరంగాని
యాయురారోగ్యసౌభాగ్య • యశములొంది
ధరణివరలుత నాచంద్ర • తారకముగ॥

శ్రీరస్తు.

కృతిప్రకృతి.

సీ॥ ధీయుతులార్యసన్నుతులు ♦ ధీరులు వేంకటరామ సత్కవా
రాయణసంజ్ఞ శాలిని ♦ రాజులు "కీర్తిదేలుంగుభాషన్"
జేయుచు చెప్పినిన్ గృతిల ♦ శ్రీరంగేశ నాథునకుఁ జేసినారదొ
రాయణదయం... బట్టి గ్రంథము ♦ రాణింపజేయుచు గావించునట్టి
సీ॥ చంపకగంధియై ♦ యింపొసఁగ్రుసతిర, పద్మినీజాతియై ♦ పరిఢవించె
మత్తేభయానయై ♦ మఱి చెలువు గులుకఁ జేసి, యూపన్న శోభావ్యన ♦ రుగనొదవె
ధ్వనిసలంకారయై ♦ ఘనసమన్విత యూట, సన్నుతులందినదై ♦ యలరుచుండె
శృంగారతిలకమై ♦ నంగఁ బేర్వాంతుచే, వలపులలోఁ గిరినా ♦ నరగుచుండె
తే॥ గీ॥ రసిక రాణులకోరాల ♦ ప్రస్తుతులను
బొందియుంటను ప్రాణమై ♦ మోదమిచ్చె
మూరకుల శీలములఁ గను ♦ దూషితాకృ
నననీతిఁ ప మీ కావ్యక ♦ న్యాలలామ॥

తే॥ గీ॥ "అట్టి రమణీయ కావ్యక ♦ న్యాలలామ
నాదరమ్మునఁ బెండ్లిగ ♦ మానమొనర్చు
జనుచు" మీరలొసంగనే ♦ సతిరంబైన
కుతుకమొందుచు దీనిఁగై ♦ కొన్నవాడ॥

22-12-13

కొంతలకోడూరు,

ఇట్లు,
మామకుల పేరిభద్ర ప్రసీతా రామా రావు.
జమీందార్.

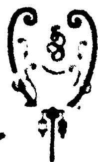
శ్రీరస్తు.

ఓంనమః శ్రీవాణీదేవతాయై

శృంగారతిలకము

॥ వేంకటరామశర్మనారాయణీయము ॥

వామా కుచపద్మగర్వయుగకుచం సంప్రేక్ష్య తామేవరా।
హాసోద్భాసి కటేర్ద్వయం వసివయం ప్రేరావనేన్ద్రస్థితి।
సంప్రేక్ష్య ప్రియ కర్ణగస్మేరముఖ ప్రిన్నాంతదేహోజనే।
హస్తాభ్యాంపిదధాతి ధాంబుధిసుతాదత్యాదియః పాతునః॥

ఉ॥ శ్రీరమణీ కుచాగ్రముల • చెల్వుగ నుంగనఁగోరి శౌరి యా
హారము రెప్ప పూనిచని • హాస్యముగాఁ బయఁటన్ సవల్చఁగా।
స్మేరముఖాబ్జయై ప్రియుని • చేతకు సిగ్గిలి భర్త్రనేత్రముల్।
గూరిమి మూయు పాల్కడలి • కూఁతురు శ్రీలిడుఁ దమ్మునోమురరిన్॥ 1

"శ్లో॥ బాహూ ద్వౌచ మృణాలమాస్యకమలం లావణ్యలీలాజలం।
శ్రోణీతీర్థశిలా చ నేత్రశఫరీ ధమ్మిల్లశైవాలకమ్।
కాంతాయాః స్తనచక్రవాకయుగలం కందర్పబాణానలై।
ర్దగ్ధానామవగాహనాయ విధినా రమ్యం సరోనిర్మితమ్"॥ 2

చ॥ వలలిత బాహువుల్ బిసము • చక్షులు మీలు పిఱుందు రేవులో।
వలసిల మోము దమ్మికచ • పాశము నాఁచు శరీర మంకుసం।
చలమునఁ దల్పఁ జిరుచను • జక్కవ లుక్కదగం జేసి సల్యారా।
గిలుకోల కొండు మారశర • కీలలఁ గ్రాగెడు వారి మున్కకై॥

"శ్లో॥ ఆయాతా మధుయామినీ యదిపున ర్నాయాత ఏవప్రియః।
ప్రాణాయాంతు వినాశమా యదిపున ర్దుస్సహం ప్రార్థయే।
వ్యాధః కోకిలబంధ వేదనపరః ధ్వంసీచ రాహుగ్రహః।।
కందర్పో హరనేత్ర దీప్తిరియం ప్రాణేశ్వరో దూరతః।" 3

౧ చ॥ వసుధిల రాకొమనువి ◆ ధావకివచ్చిన వాడు ప్రాణముల్।
మసరోలఁ బోవు నాక మట ◆ లగ్న జనింతోఁతి జేసికొసుధా।
కసుఁగిబరింప రాహువు గ్రసి ◆ కవ్విడ బంధన మందుఁగాయగా,
మసవకు రుద్రనేత్రమునఁ, ◆ మత్పతిదై మనుమందన గ్రాఁక్

"శ్లో॥ ఇందీవరేణ నయనం ముఖమంబుజేన।
కుందేనదంత మధరం నవపల్లవేన।
అంగానిచంపక దళైస్స విధాయ వేధాః।
కాంతేకథం ఘటిత వానుపలేనచేతః"॥ 4

చ॥ కలువలచే గనుంగవను ◆ కంజమునన్ వదనమ్ము మల్లెలన్।
బలువరుసన్న వీవవిఁ ◆ వమ్మున మోవిని జంపకచ్ఛదా।‡
వళినవ రాంగకమ్ములను ◆ వారిజగర్భుఁడు సృష్టిఁజేసియో।
లలనరో! నీమనమ్మునవ ◆ లమ్మున నెట్టుల సృష్టిఁజేసెనో॥

"శ్లో॥ ఏకోహిఖంజ నవరో నలినీదలస్థో।
దృష్టః కరోతి చతురంగ బలాధి పత్యమ్।
కింమేకరిష్యతి భవద్వదనార వింద।
జానామినో నయనఖంజన యుగ్మమేతత్"॥ 5

‡ విలవము. ఇతిశాఖకును వల్లవమునకుఁగూడ యర్థముగలదు. కావున నిటఁబల్ల వార్థముఁ జెప్పుకొనవలయును. సి॥ విలవః వల్లవేపిద్ర ఇత్యమరః॥

పాఠాంతరము ౧ ఉ॥ ఆమనిరేయివచ్చెఁబ్రియుఁ ◆ డాయరాఁడెఁ కవితవాత్రిమం।
దీమెయిఁబ్రాణముల్విడలె ◆ నేనిపికావళిఁబట్టఁబోయనై।
సోమునిమ్రింగరాహువయి ◆ నూనకలంబునకీసుకన్నునై।
నామగనింగలంపరతి ◆ నాథుపనై జనియింపఁగోరెదన్॥

క॥ వనితా! కమలస్థితకుం
జనమొందఁజేసె మారుఁ గొలుఁగు • చతురంగబలం।
బవనీముఖ వారిజలో।
చన ఖంజన యుగముడేయి • సంపూర్తి [illegible]

"శ్లో॥ యే యే ఖంజన మేకమేవ కమలే పశ్యంతి దైవాత్ క్వచిత్।
తే సర్వే కమలాధిపాంతి సతతం ప్రఖ్యాతి పృథ్వీభుజః॥
త్వద్వక్త్రాంబుజ నేత్రఖంజన యుగం పశ్యంతి యే యే జనా।
స్తేషామున్నత గౌరవాల విలాసముద్ఘోషి మర్త్యమ్ము గమ్"। 6

చ॥ కమలమునందు ముద్రవగతి • ఖంజనమొక్కటి చూచువారలు।
లిమ్మఁపృథ్విపతులై వివిధమ్రిలయు • లబ్ధియు నుందురు నీముఖాబ్జమే।
త్రిముఖలను ఖంజరీటములు • ద్వంద్వము గన్గొను నట్టిమానవుల్।
సుమశర కాలఘాతిముల • సోలుదురో చెలీ! యేమిదెత్రిమా।

"శ్లో॥ ఝుకిత ప్రవిశ గేహే మా బహిస్తిష్ఠ కాంతే।
గ్రహణ సమయ వేలావర్తతే శీతరశ్మేః॥
తవముఖమకలంకం వీక్ష్య నూనం స రాహు।
గ్రసతి శశముఖేంము పూర్ణచంద్రం విహాయ"॥ 7

చ॥ రమణీ గృహమ్ము లోనికిఁ ద్వ • రగ జనుమా వెలినుండఁ బోకుమా।
కమల విరోధికిన్ గ్రహణ • కాలమదోచను దెంచుచున్నదిసి।
యమలినమైన నెమ్మొగము • నారసి రాహువు నిచ్చలమ్ముపూ।
ర్ణిమశశలాంఛనున్ విడది • గ్రసించును నీముఖచంద్రబింబమున్

"శ్లో॥ కస్తూరీ వరపత్ర భంగనికరో భ్రష్టోన గండస్థలే।
నోలుప్తం సఖచందనం స్తనతటే ధౌతంన నేత్రాంజనమ్,
రాగోనస్ఖలిత స్తవాధరపుటే తాంబూల సంవర్ధితః।
కింరుష్టాసి గజేంద్ర మత్తగమనే కింవాశిశుస్తే పతిః"॥ 8

చ॥ కలికిరో! చెక్కు లేల మాసె ♦ కాంచనాంగి పెదవేమి యుబ్బెలో।
గలపము మాయ లేమ నుదు ♦ కాటుక కన్నుల వీడలేమికో
మ్మలమున వృత్తమాననమిది ♦ మంజులరత్న జాగి లేమ నీ
జిలిగిపోయెనిది? ఏమి మాయ ♦ ఏక్కువడో? మదనాగ గామినీ!

"శ్లో॥ నాహం వీతమమ వల్లభశ్చ కుటిలస్సుప్తోవ వాసుందరో।
వృద్ధోనోవచ బాలకః కృశతనుః వ్యాధితో నోశఠః।
మాంద్రుష్ట్వా నవయౌవనాం శశిముఖీం కందర్ప సంతాపితాం।
ముగ్ధోరీర్ష్య గృహః ప్రియోగ పురతః పశ్చాద్గతో విహ్వలః"॥ 9

చ॥ ఇరువురు మల్లులము నిదు ♦ రింపక లేచు మనోహరుండ సుం
దరుండును బాలుండర్క ముదిరి ♦ తాలుపురోగి కనుండనుగాడు సే
దమగ వయస్కురాల హిమ ♦ ధామముఖిన్నను జూచి యాత్మ భూ
‡ శరహతుడై కవిగా ఖిచి ♦ పాని నుబిమ్మట విహ్వలాత్ముడై॥

"శ్లో॥ పద్మాయాం కాంతే కథయసి చ కాలేన బహునా।
కథాభిర్ధ్యానాం సరజనిరద్ధం గతవతీ।
తతో యావల్లీలా కలహ కుపితాస్మి ప్రియతమే।
సపత్నీవ ప్రాచీ దిగియమథ పశ్చాదరుణా॥ 10"

చ॥ కలికిరో! నెట్టులుంటివి ♦ కష్టమునా బడి రావిదేశనా।
దలన యరికప్రియుంచె ఈగ ♦ దార్థ మనంతరమందు నంతలో।
వలపులాలయుల్లు చూసితినో ♦ ప్రాగ్దిశ నెపుడో పైపైన యంతలో।
వలపాలికిక్కు లోహితవి ♦ భావతియయ్యె సపత్ని తోయవలె॥

"శ్లో॥ శ్లాఘ్యం నీరసకాష్ఠ తాడనశతం శ్లాఘ్యః ప్రచండాతపః।
క్లేశః శ్లాఘ్యతరస్సుపంకనిచయైః శ్లాఘ్యోతిదాహానలైః।
యత్కాంతాకుచపార్శ్వ బాహులతికా హిందోళలీలాసుఖం।
లబ్ధుంకుంభ వరత్వయా వహిసుఖం దుఃఖైర్య వాలభ్యతే"॥ 11

‡ కవిగా తుప్రియనియర్థము. ఖలతకప్రియుననియర్థము చెప్పదగు

చ॥ అరసి శాస్త్రశాసనము • లందుటకుండ్రి ముఁ గన్నుకొండలోఁ
బరఁగుట పంకశేషముల • ద్రాముల దొందుట వహ్నిఁ గ్రాగుటల్॥
వరఘులమా! పఠింపఁగను • శాపని చక్కద బాహుడోలికల్।
గిరముసుఖమ్ముఁ గంటిమే • కిట్టము లొందక సౌఖ్యముబ్బనే॥

"శ్లో॥ కింకింవస్త్రిము పర్యటుంజపిలా న్నిర్లజ్జ లజ్జావతీ।
వస్త్రాణాం కిమపిచ ముంచ పుష్ప। కింధూర్త నిర్యాంచసే
అన్నాహం తవ నాతి జాగరిత యూతా ముఖ యామిపిప్రియాం।
నిర్మాల్యస్త్రి పుష్పదామనికరే శ్వావ్రదీనాంరతిః॥" 12

శా॥ జాటా! మామకమామకం జెప్పవలెనే • జంబించెదో ధూర్త! మా।
మాటల్ చిచ్చుక లేద, టక్కులిడిపో • పోముట్టగారాకునా।
పైటల్, దాటిరి నీకు జాగిరమునక్ • బాగ్రించెనాయాసమా।
బోటిం జేకుము, స్నానగా సుమపరం • బుగ్ముట్టనేతుఘ్మడల్॥

"శ్లో॥ వాశక్యైన గతన్నకే గృహపతి ర్వార్తాపినళూయతే।
ప్రాప్తస్త్వజ్జన సేవనాత నవయా జామాత్ర గేహంగతా।
బాలానాం నవయౌవనానిశికథం స్థాతవ్యమేకాకినీ।
సాయం సంప్రతి వర్తతే పథిక భో స్థానాంతరం గమ్యతాం॥ 13

చ॥ తెరువరీ! వర్తకమ్మునక • దీర్ఘుఁడు దేఁగెప్రవృత్తి యుంకనే।
వరయగరాదు పుత్రికయు • బాలవనత్వయునల్లునింటికై।
యరిగెం బ్రిధాతవేళ, జన • రాలను బాలను నేను రేయిమెం।
టరిగవసించుటెట్లు పెర • జావునకేఁగుము నాయుమమ్యెడిక్॥

"శ్లో॥ యామిన్యేషా బహుళ జలదైర్బద్ధ ధీమాంధకారా।
నిద్రాం యాతో మమపతిర సౌక్లేశితః కర్మనుః వీః।
బాలప్రాహం మదనసిజ భయాత్ర్రాస్త గాత్ర ప్రికంపా।
గ్రామశ్చైరరయము పహితః పాంథనిద్రాం జహీహి॥ 14

చ॥ యామినిమబ్బులల్లుటలఁ • యుంగగపాందరిమల్లెకాల్చెనో।
యీమసకంద కృష్ణల దవిలి • యేఁత్రమగాంచి వహించి బాలికన్।
గాముని ధీతిసేనధిక • కంపము నొందుచునుండెఁ గోయిలీ।
గ్రీష్మము తొంగిలించెఁ గద్య • దనబధ గాగ్రిని! మేలుగాం దయా॥
"శ్లో॥ భ్రాత ర్వచ్ఛలి తోసి వైద్య కస్య హేంత ద్విజాంశాంతయే।
కింతేనాస్తి సఖే గృహే ప్రియతమా సర్వం గదం హంతియా।
వాతంతత్యూచ కుంభమర్దన వశాత్ప్రోత్తుంతు వక్త్రాప్తృతా।
స్తప్తస్తాగాం దిదిహాంతి శాంత మరత వ్యాహార శీఘ్రం ప్రదాః॥' 15
ఉ॥ భ్రాత! ముటుకుమంత్రపుర్ • వైద్యనిమింటి కదేమియూముదు।
నారతముమాస్య పర్యగద • నాఁగె గామిని యింటలేదొకో।
నాకు తప్తలవ్వనముఁ • బట్టగమానుదు, పైత్యరోగముల్।
నాతరతేర మాన్పుముకొ • ధమ్మురతిక్లము మాన్పనేరదా॥
"శ్లో॥ యత్త్వన్నేత్ర సమానకాంతి సలిలే మగ్నంత దిందీవరం।
మేఘైరంతరితః ప్రియే తవ ముఖచ్ఛాయానుకారీ శశీ।
యేపిత్వద్గమనానుసారిగత యస్తే రాజహంసాగతా।
స్త్వత్సాదృశ్య వినోదమాత్ర మపిమే దైవేన నక్షమ్యతే॥" 16
ఉ॥ నీనయనమ్ముఁ బోలునల • నీలజలేజము నీటమున్గెనీ।
యానన కాంతిఁ బోలినహి • మాంశుఁడు మబ్బులయందడంగెనీ।
యాన సమాన యానములు • హంసలు పోయెను నీకుసామ్యమా।
దాని వినోదమైనఁ గన • దైవమునాకు సహింపదో చెలీ॥
"శ్లో॥ చంద్రశ్చండక రాయతే మృదుగతి ర్వాతోపి వజ్రాయతే।
మాల్యంసూచి కులాయతే మలయజాలే పస్ఫులింగాయతే।
ఆలోకస్తిమిరాయతే విధివశా త్ప్రాణోపి భారాయతే।
హాహంత ప్రమదా వియోగ సమయఃకల్పాంతకాలాయతే॥" 17

ఉ॥ హా! కట! చందురుం డొకఁడు • దయ్యెను మూఁడెలు మాసములయ్యెనా।
లోకము ధ్వాంతమయ్యె నృపు • లోల పరిగారుఁడు వెఱ్ఱియయ్యె మే।
రాకలపమ్ము వహ్నికణ • మయ్యెను వారిధిలెల్ల మన్మథా।
రాకరమయ్యె కోటిర • కోవవరమ్ము యుగాంతమయ్యెనే॥

"శ్లో॥ ప్రాణేశ విజ్ఞప్తి రియం మదీయా।
తత్రైవ నేయాది వసాః కియన్తః।
సంప్రత్యయోగ్య స్థితి రేష దేశః।
కరాహిమాంశో రపి తాపయన్తి॥" 18

క॥ ఈనా విన్నపము విని।
ప్రాణాయక, కొన్ని దినము • లుండుము చటనే।
స్థాన మయోగ్యంబయ్యె సు।
ధానిధి కిరణాళి తాప • దాయకమయ్యెన్॥

"శ్లో॥ కల్యాణి చందనరసైః పరిషిచ్య గాత్రం।
ద్వత్రాణ్యహాని కథమప్యతి వాహయేథాః॥
అంకే నిధాయ భవతీం పరితప్యదోర్భ్యాం।
నేష్యామి సూర్య కిరణానపి శీతలత్వమ్॥" 19

చ॥ వనరుహనేత్ర! నీయవయ • వముల గంధరసమ్ము లందుచున్।
దినములు రెండుమూఁడు కద • తీర్చుమతిక్రమించి చనవంతర।
మ్మున పరుఁ డెంచి యంకమున • మోపి కవుంగిటఁ జేర్చి నిన్ను నే
నినకర భానుసంహతుల • నేనిఁకఁ జేర్చెద శీతలత్వమున్॥

పాఠాంతరము. క॥ ఈనామనవిని గైకొని।
ప్రాణేశ్వర! కొన్ని దినము • లాగుము చటనే।
యీ నెలవున నిల్వం జన।
దీనాథ, హిమాంశుకరము • లేతాప మమున్

శ్లో॥ అంతర్గతామదనవహ్నిశిఖావళీయా
సా బాహ్యతోఽపి చ చందనపంకశీతైః।
యస్యాంధకారిచరణాంబుజపంకజేషు।
స్నాపాయితేవలమసావశరావశాంత్యై॥ 20

క॥ లోవెలుఁగుమదనవహ్ని శి
ఖావళిపాటించువారి • మంచందనపుగంధ
యావమున ... చేసము।
నేవలతాపమునకొగును • కొల్లమునుపునే॥

శ్లో॥ స్పృష్ట్వాఽథూనాం నయనసువమథూమంగ వాంగినానాం
దేశే త్యాగః పరిమ్యతిభిః కృష్ణవా ... కారి।
తాసామేవస్త్ర యుగళతాదింతి సస్పంతిముక్తా।
సాధ్వీయోమార్గాః ... నాభిమానంత్యజంతి॥ 21

చ॥ వరవరి జంకె చేరరాగ • వేశ్యలకన్నుల శోభ కోడివో।
వరిగినో దేశముల్ విపచి, • యా చెలి మిన్నుల చన్ను దోయి చే
గరులు పరాభవమ్ము గని • కాపురమున్న పిమర్తి తెన్ గిరుల।
బలిభవ మబ్బిపంపుటలి • మానసమువీడదు మూపులో సఖా॥

శ్లో॥ గాఢాలింగన పీడితస్తనతటం స్విద్యత్కపోలస్థలం।
సందష్టాధర ముక్త సీత్కృత మభిభ్రాంతభ్రు నృత్యత్కరమ్।
చాటుప్రాయవచో విచిత్రమణితైర్ఘాతం రుతైశ్చాంకితం।
వేశ్యానాం ధృతిధామపుష్పధనుషః ప్రాప్నోతి ధన్యో రతమ్॥ 22

ఉ॥ కురికొను గబ్బిగుబ్బలను • గుబ్బిమ్మను కౌఁగిలి లోను పల్లవాం
చలదళనాలి సీత్కృతులు • జానగులాబ్బల జెల్కులున్ బిరియా
త్రులు మణితమ్ము కేలు జెను • కుల్ నును చేక - వెయ్యుల్లలంది పూ
విలుతుని ధైర్య ధాముడగు • వేశ్యలకూటమి ధన్యుఁడొందెడున్॥

"శ్లో॥ మత్తేభకుంభ పరిణాహిని కుంకుమార్ద్రే।
కాంతాపయోధర యుగేరతి ఖేదఖిన్నః॥
వక్షో నిధాయ భుజపంజరమధ్యవర్తీ।
ధన్యః క్షపాం క్షపయతి క్షణలబ్ధనిద్రః॥" 23

తే॥ గీ॥ అలరువిల్తుని కేళిలో • నలసికొంచు।
మార్ద్రమై మత్తకరికుంభ • మవఘళించు।
సవరచనుదోయి పైబ్రొమ్ము • గుంచితముగ।
నిద్రఁగాంచుచు ధన్యాత్ము • నిశను బుచ్చు॥

"శ్లో॥ హేరోహిణిత్వ మసిరాత్రికరస్య భార్యా।
ఏనం నివారయ పతిం సఖి దుర్వినీతమ్।
జాలాంతరేణ మమవాస గృహంప్రవిశ్య।
శ్రోణీతటం స్పృశతి కింకుల ధర్మ ఏషః॥" 24

ఉ॥ ఇందిరా! రోహిణీ! కువల • యేశునిదారవు గానినీవు వీ,
కాంతుని దుష్టునిన్ దిటము • గా వదలింపుము చెల్లచెల్లరా,
లాంతిరమార్గ మున్ దవలి • యంతిపురమ్మును జేరినాడు కో।
ణ్యాంతములన్ స్పృశించెదిని • న్యాయమె యయ్యె దివంశధర్మమా,

శ్లో॥ అవిదిత సుఖదుఃఖం నిర్గుణం వస్తు కించి।
జ్జడమతి రిహ కశ్చిన్మోక్ష ఇత్యాచచక్షే!
మమతుమతమ నంగస్మేర తారుణ్య ఘూర్ణ।
న్మదకల మదిరాక్షీ నీవిమోక్షో హి మోక్షః॥" 25

ఉ॥ కొందఱు మాధురీయవని • గొంచెము నై తగివిద్గుణమ్మునై।
కొందలమూన్ సుఖమ్మునన • గూడనివస్తువు మోక్షమందురా।
యిందునిభాస్య, దారువలె • రేమ్రా, నర్మకలాపదీనయా।
సుందరి నీవిమోక్షమదె • చూడగమోక్షము మన్మతమ్మునన్ ।

శ్లో॥ ఏవం పయోధర యుగం పరితః పరీక్ష్య|
ఖేదం వ్యధానహాసికిం హారిగాయతాక్షి|
స్పర్ధా వివేకరహితో జనతాపకారీ|
తోయాన్యస్య తప్యవతీ దీక్షుత్రవిత్రయస్య ౨౬

క॥ జాలిన గుబ్బచన్నవఁగని|
యాలిక శోకించెదేల • యువిదా! జనులన్|
నాలించు జడుఁ డుష్క్రియుఁడు|
దూలెను వాఁడెవ్వఁడనబ్రి • మేయిది చెప్పుమా॥

శ్లో॥ అయి మన్మథ చూతమంజరీ|
శ్రీవణ ద్యాయత చారులోచనే|
అనపాయ్యమనః క్వయాసిత|
స్మరరాజన్య కమలాగ్రాజనే॥ 27

క॥ ఓ మదన చూతమంజరి|
తామరజాల శ్రుతిపుటాయ • తోజ్జ్వల నయనా|
నామనము దోచు కొనిని|
వేమాటున కేఁగెదిచట • నెలికలరు దే॥

శ్లో॥ యదికథ మపి దైవాన్మద్రమార్గేషు లిఖ్యా|
వివళ తిలకమధ్యాదీయతాం నానదోవ॥
పృథునిబిడకుచాభ్యాం వర్త్మపశ్యావరుద్ధం|
కథయితుమివసేశ్రీ కర్ణమూలే ప్రయాతః॥ 28

చ॥ పడవడి సూక్ష్మమధ్య, విధి • బల్మిని తానొక మిట్టువల్లమం|
దున పతి కష్టమైనదది • తొట్రిలనొచ్చిన దోనమోవిలో|
చనములపైని కట్టకును • సాంద్రపృథున్నతదుర్గమాగ్రమున్|
గనుదని కర్ణమూలములఁ • గన్నులు సెప్పుటకో వసించెదుఁ|

శ్లో॥ కోపస్త్వయా హృదికృతో యదిపంకజాక్షి।
సోఽస్తు ప్రియస్తవ కిమత్ర విధేయమన్యత్।
ఆశ్లేషమర్పయ మదర్పిత పూర్వముచ్చై।
ర్మహ్యం సమర్పయ మదర్పిత చుంబనంచ॥ 29

తే॥ గీ॥ మనమునఁ గోపముంచిన ◆ మగువ నీవి
దాని యుంచెద నింకనే ◆ దైదిమున్న।
కౌఁగిలి నేనిమ్ము బిగువు కౌఁ ◆ గిలిని నాకు।
చుంబనంబును నాకిమ్ము ◆ సుదతి యిపుడు॥

శ్లో॥ మానం మానిని ముంచ దేవి దయితే మిథ్యావచశ్శ్రూయతే।
కః కోపోఽపిజనే సదా యదివచస్సత్యం త్వయాగృహ్యతే।
దోర్భ్యాంబంధన మాశుదంత దలనం పీనస్తనాస్ఫాలనం।
దోషశ్చేన్మమ తే కటాక్ష విశిఖశ్రేణి ప్రహారంకురు॥ 30

చ॥ మానము మానుమో చెలియ! మానిని; ప్రేయసి! కల్లవింటిరా।
కేను నీకు సేవకుఁడ ◆ నే నీకు కోపము సత్యమైనచో।
కోనలచూపు తూపులను ◆ గొట్టుము సందిటఁ బట్టి రట్టుమీ।
పీనకుచమ్ములన్ నొకిన ◆ పీడ నొనర్పుము దోసముండినన్॥

శ్లో॥ కిం మాం నిరీక్షసి ఘటేన కటిస్థితేన।
వక్త్రేణ చారు పరిమీలిత లోచనేన।
అన్యం నిరీక్ష పురుషం తవ భాగ్యయోగ్యం।
నాహం ఘటాంకిత కటిం ప్రమదాం భజామి॥ 31

తే॥ గీ॥ కటిని ఘటముఁ గానిడ ◆ కంటిమూసి
కొలుఁగు మోమువంచుకొనిన ◆ న్నెట్లు దేల్చ
నారి! త్వద్భాగ్యయోగ్యమా ◆ నప్పురుఁ గనుము।
కుంభచిహ్న కటిభామఁ గొల్వనేను॥

"శ్లో॥ సత్యం బ్రవీమి మకరధ్వజ బాణపీడ।
నాహంత్వదర్పిత దృశావరిచింతయామి।
జాసోద్యమేపి ఘటితస్త్వ తుల్యరూపః
ప్సాయాంధపే క్షహిత మేతి మతిర్యతః॥". 32

తే॥ గీ॥ నిజమువల్కెద మదనర • నిదయువీడు।
సందిసీయుండు నిమచూపు • నరయుచుంటి।
నిన్ను నిపుణాలు మద్దాస్య • డటఁగావనిజు।
[illegible] గాధాయంచునా • యరగిలితుమి॥

గద్యము.

ఇది శ్రీవేంకటరామ సత్య
నారాయణ కవులచే
నాంధ్రీకరింపఁబడిన
శృంగారతిలకమ్ము
న సర్వమ్మును
సంపూర్ణ
ము.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.
మంగళంభవతు.

10441